

POBUDA ZA SNEMANJE IN IZDAJANJE ZGOŠČENK Z LJUDSKO GLASBO

JANEZ PEZDIREC

Precej pevskih in manj godčevskih skupin na Slovenskem spozna glasbeno izročilo pri neposrednih nosilcih – torej na terenu. Vsaj nekateri posamezniki iz pevskih ali godčevskih skupin se odločajo, da glasbeno izročilo na terenu ljubiteljsko raziskujejo, posnamejo na nosilce zvoka in potem poustvarjajo v skupinah, ki jih vodijo oziroma v njih kako drugače sodelujejo.

Tudi skupina, ki jo vodim, se s pomočjo zvočnih posnetkov, narejenih ob terenskih iskanjih, srečuje z našim – belokranjskim – glasbenim izročilom. Tega v skupini poustvarjamo in vsako leto izdamo zgoščenko, na kateri predstavljamo naše videnje na terenu najdenega glasbenega izročila. Delo smo začeli leta 2006 in letos izdali peto zgoščenko.

V letih ljubiteljskega terenskega raziskovalnega dela sem pred pozabo obvaroval okoli 360 pesmi in jih zvočno arhiviral. Za nekatere različice se sploh ni vedelo, da v našem okolju obstajajo, druge predstavljajo variante splošneje znanih. Našel sem jih pri ljudeh, ki jih, kolikor mi čas dopušča pogosto, obiskujem na njihovem domu, posnamem njihovo petje, zapišem posebnosti in kasneje vključim v program skupine.

Z ljubiteljskim terenskim raziskovanjem je ogromno dela, saj večino svojega prostega časa namenim iskanju še ne povsem pozabljenega izročila. Ukvarjam se s stvarmi, ki me veselijo in za katere čutim, da so naše in ne smejo iti v pozabo. Za to pa moram poleg vsega naštetega zagotoviti tudi ves denar, ki je za to delo in za kasnejšo zvočno izdajo potreben. Ne pričakujem, da bi bilo delo lahko kdaj plačano, a kljub temu razmišljam o stroških, ki jih predstavljajo prevozi, vaje, snemanja, oblikovanja zgoščenk, razmnoževanja, predstavitve ...

Na Radiu Slovenija sem tudi letos povprašal, ali bi bilo mogoče v njihovih studiih pesmi in viže v izvedbi poustvarjalcev

Janez Pezdirec v družbi svojih sinov Aleša in Miha.
(Foto: 26. 6. 2010, iz arhiva Janeza Pezdircica.)

Janez Pezdirec s pevci. (Foto: Zabukovje nad Sevnico, srečanje pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž, 8. 10. 2010.)

posneti ter obdelati, a pozitivnega odgovora nisem prejel. Ne mislim sicer, da bi Radio Slovenija moral brezplačno snemati in objavljati tovrstno dejavnost, menim pa, da bi v Sloveniji potrebovali neko mesto, kjer bi podobne skupine lahko svoje pesmi in viže strokovno posnele. Če bi bilo to urejeno, ne bi bilo zvočnih objav ljudskih pesmi, ki ne bi ustrezale arhivskim in drugim merilom. Radio Slovenija ima vso potrebno tehniko, primerne studie in za to delo strokovno usposobljene ljudi, ki natančno vedo, kakšen mora biti končni izdelek. Menim, da bi bilo nujno poiskati sredstva, s katerimi bi krili te storitve vsem skupinam, ki se hočejo ukvarjati s poustvarjanjem glasbenega izročila. To je vendar naša dediščina, na katero bi morali biti bolj ponosni in jo bolj negovati.

V začetku letošnjega leta sem posnel zgoščenko z naslovom *Stare viže belokranjskih godcev*, na kateri so objavljene viže, ki so se včasih igrale na ohceti – bodisi tesno povezane s posameznimi ohcetniimi šegami ali za ples. Zaigral (in posnel) sem jih na 107 let staro harmoniko, nekaj tudi na orglice. S projektom ni bilo malo stroškov, vse pa sem pokrill s plačo, ki jo kot edini v družini služim v novomeškem Revozu. Pripravljene imam pesmi za drugo zgoščenko, ki jo nameravam izdati v tem letu. Predvidena vsebina je zelo različna in bogata, saj vsebuje okoli štirideset različnih pesmi. Žal sem moral rezervirati in plačati termin snemanja v zasebnem studiu.

V stroške zgoščenske sta sodila tudi nakup in obnova stare diatonične harmonike, saj jo potrebujem, če želim godčevske viže izvajati na čim primernejši način, enako nakup berde in bugarije. Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti sicer razpisuje sofinanciranje tovrstnih nakupov, vendar je najprej težko do teh sredstev priti, potem pa še teže dokazati stroške, ki z nakupom in obnovo nastanejo. V zvezi z nakupom starih glasbil od posameznikov je dobro vedeti, da je za dokazilo stroškov mogoče uveljavljati kupoprodajno pogodbo. Obrazec zanjo imajo v knjigarnah (enako kot za nakup starega avta) in velja kot račun.

S poustvarjanjem ljudske glasbe se ukvarjam z enim samim ciljem: ohranjati našo kulturno dediščino. Ljudje, zaposleni na JSKD ali na Glasbenonarodopisnem inštitutu so plačani za delo, ki ga opravljajo, kar je sicer prav, a menim, da bi se moral najti državni denar tudi za brezplačna snemanja poustvarjalnih skupin. Korist bi bila večstranska. Ljubiteljem bi bilo snemanje laže dostopno, bilo bi kakovostnejše, hkrati pa bi bilo vse tovrstno gradivo zbrano na enem mestu. Menim, da bi bilo o pobudi vredno premisliti in najti ustrezno rešitev.